

СПАЙДЪР РОБИНСЪН ЗАКОНЪТ ЗА ЗАПАЗВАНЕ НА БОЛКАТА

Превод от английски: Светлана Комогорова, 2000

chitanka.info

В начина, по който нещата се случват в Кръчмата на Калахан, има някаква любопитна неизбежност. Не че нямаше да успеем да помогнем на Гагата по *един или друг* начин дори и да беше дошъл при нас, да речем, в четвъртък вечер. Но тъй като беше понеделник вечерта, най-накрая успях да проумея за какво точно става хевиметълът.

След десет години музикантство вече ми беше крайно време да го проумея.

Понеделник вечерта в Кръчмата на Калахан е филморската вечер (известна и като „Сипи още!“) — вечерта, когато ние двамата с Еди Бързака всякога свирим на пиано и китара. Но нека името ѝ не ви заблуждава. Не си мислете, че свирим оная музика, дето цепи тъпанчетата и с която е известен Филмор Ийст. Макар и да свиря на електрическа талпа (Кънтри джент, шестица) и си имам усилвател с фабрична гаранция, че пръска стъкла, това са единствените останки от много краткия ми флирт с рока, който имах в едни много по-гладни от днешните години. Аз силни звуци *не обичам*.

Не, името всъщност идва от любопитния обичай, който си имаме при Калахан — да погребваме мъртвите си воители в камината. Колко добре сме си прекарвали предната вечер, обикновено си проличава по това, колко чаши лежат пръснати на парчета в камината. А двамата с Еди след един особено як сешън Док Уебстър ни кръсти „Филмор край камината“.

И за наше най-яко отвращение прякорът направо ни се лепна.

Тъкмо тази понеделнишка вечер наистина беше тръгнала много диво. Двамата с Еди бяхме забавили първия си сет с половин час, за да озаптим две момчета, които играеха на пода нещо като билиард с ябълки и метли. А когато Калахан нагласи двете огромни тонколони от двете страни на входната врата, в кръчмата вече кипеше бурна веселба.

— К’во шъ свирите, Джейк? — провикна се Док от предния ред. Нагласих стойката на микрофона, усилих си талпата колкото да е на равна нога с пианото на Еди Бързака и върнах топката на Док.

— На тебе какво ти се слуша, Док?

— Какво ще кажеш за „Ушите ми са пълни със сълзи поради туй, че аз по гръб лежа и цяла вечер плача си за теб“?

— Неее, беее — провлачи Разреденото от бара. — На мене ми се ще да чуя „Не хареса нейния пъп, та я просна по гръб.“ — разнесоха се охкания.

Тук Док Уебстър стана на крака.

— Що не изсвирите песента за лекаря с ножа бе, Джейк?

Предадох се пред неизбежното.

— Песента за лекаря с ножа ли, Док?

— Ами да — издудна Док и като дирижираше невидим оркестър, запя: „Лекар с нож, о, моя мила, прегърни ме, лекар с нож...“ Върху главата му се посипаха фъстъчки. Калахан понамести дясната колона и се обърна към нас с ръце на кръста.

— Я изсвирете оная песен за купона бе, Джейк.

— Подсети ме, Майк!

С глас на ловджийски рог, който копа канал, Калахан подхвана: „Гуд голи, мис Моли, шоу на купон...“ и едно значително количество чаши веднага се изсипа в камината. Една-две от тях не бяха изпразнени предварително, та пращящият огън лумна в пламъци. В последвалата кратка пауза Еди Бързака рече жално:

— Ей, Джейк, имам една идея.

Леко с идеите — ухили се Док, — че това място тук си е много особено.

— Каква ти е идеята, Еди? — попитах.

— К’во шъ каиш да им изкараме оная, дето я репетирахме цял следобед?

Кимнах благоразумно и се обърнах с лице към цялата кръчма.

— Редовни клиенти и джентълмени — обявих, — първата песен, която бихме искали да ви изпълним, е една песен, която написахме вчера в опит да уловим онази изплъзваща ни се същност, онова общо качество, което ни събира всички тук, в Кръчмата на Калахан. В известен смисъл това е песен за всички нас. Нарича се „Песента на пияницата“.

И щом пъргавото пиано на Еди се вряза в начеващите дюдюкания, аз ударих един акорд и запях:

*На мой роднина паралия писна му и хвърли топа
и хилядарки сто на брой ми завеща.*

*Та с приятелче решихме да ги обърнем в
течна форма,
да промием леко своите черва.
Та от центъра се почна и вкарахме по едночно
във всяка малка гадна кръчма по трасето,
после гепихме таксито и замъкнахме се в Бруклин.
То, шофьорчето, запи се с нас, момчето.
Клатейки се леко-леко, се завлякохме в „Астория“
и си пийнахме там с цялото меле.
А като станахме да си ходим, люшкахме се
вече здраво
и сегиз-тогиз ни ставаше по-зле.
Туй да пиеш, щом късмета те удари,
няма друго нещо като туй, другари!
Ний наквасихме се като тъпанари —
кат' се гледам, хич не съм и изтрезнял.*

Щом свършихме припева, Еди Бързака метна един облак госпъл акорди, който ме запрати веднага в моето соло — едни такива завързани номерца, през които успях да издрапам с чувство, ако не и с прецизност. Пак дойде ред на Еди. Огледах се крадешком и забелязах, че всички вече са напреднали с второто питие. Това ме успокои. Щом подхванах втория куплет, отвсякъде ме обкръжаваха усмивки.

*Ех, 'ма колко кеф ни беше — смучем уиски по пътя,
по момичетата свиркаме суета,
да, но в следващата кръчма нек'ъв скача да ме бие,
че не ми харесвал дългата коса.
Та ми тресна тупаника и ме просна там на пода,
алга — дреме ми! Бях къркан като вол,
но ми стана леко кофти, щот' ченгетата нахлуха,
баш като си му го връщах с нек'ъв стол.
Да, обаче ги прецаках, щот' се бутнах във кенефа —
през прозорчето навън — и айде, беж!
И другарчетата мои се измъкнали — герои!
И побягнахме оттам във луд хилеж.*

*Туй да пиеш, щом късмета те удари,
няма друго нещо като туй, другари,
ний наквасихме се като тъпанари —
кат' се гледам, хич не съм и изтрезнял.*

Този път Еди Бързака напълни дупката с пърхащи триоли. Личеше си, че знае накъде е тръгнал, и го оставих да кара нататък. Докато разгръщаше едно сочно изложение, аз пак се огледах и пак видях усмивки от едната стена, та чак до другата. Не, не съвсем. Томи Янсен, седнал до миксера, определено не се усмихваше. Един господин с шкембенце, облечен с палто (не го познавах) се бе облегал на рамото на Томи и му шепнеше нещо на ушенце. А на момчето това като че хич не му харесваше. Дори и когато солото на Еди отново ми отмъкна вниманието, забелязах как Томи се обърна и каза нещо на оня с палтото и когато погледнах пак нататък, онзи беше застанал до бара, забучил нос в двойно нещо си там. Прогоних го от ума си — задаваше се третият куплет.

*Та към Левиттаун — и въх! — си поехме малко дъх
в дупка толкоз гадна — да умреш от смях.
Пийнах аз една голяма, дружката ми лъсна кана,
таксиджията пък колко — не разбрах.
В Съфък Каунти яко бяхме понапреднали
с мат'ряла,
то се чуло и тайфа се насъбра.
Тръгнахме от Джериохо и пихме чак до
Мерик Роуд —
пълна лудница във стил „ем пи, ем пя“.
После нещо ги загубих моите двамата авери —
поркани като мотики, аз кат' змей и си бъркам
в джоба, значи... не останало петаче!
И горчиво плаках край морето, хей!*

И всички в кръчмата подхванаха последния припев. Всичките... освен онзи с палтото... Беше вече подпочнал второто си двойно нещо

си там.

*Туй да пиеш, щом късмета те удари,
няма друго нещо като туй, другари,
ний наквасихме се като тъпанари —
кат' се гледам, хич не съм и изтрезнял!*

В камината се изсипа виелица от чаши, а ние двамата с Еди Бързака горе-долу по същото време почнахме да се вайкаме и да ръсим глупости. Щом виковете и смехът малко поутигнаха, аз се приближих отново към микрофона и се прокашлях.

— Благодаря за съчувствието, лели и ментълджени — рекох. — Веднага пускаме единайсетгалоновата шапка. — Потупах огромната каубойска шапка на главата си многозначително и се ухилих. — А сега... — млъкнах. — Ние знаем само две песни и това беше едната, затова наистина много се радваме, че ви хареса. — Пак млъкнах замалко. — Какво да свирим сега според тебе, Еди?

Той се замисли там.^[1]

— Ами к'во шъ каиш да изкараме другата? — попита той най-накрая.

— Става — съгласих се аз веднага и ударих един сол мажор. Док Уебстър обезглави нова бутилка „Питър Доусън“ и удари една яка глътка.

— Добре, приятели — продължих аз. — Сега ще ви изсвирим потпури от нашия хит: една бодра песничка със заглавието „Тя беше само щерка на телеграфист, но ти-ти-тии, ти-ти-тии, ти-ти-тии какво направи с нея“. — Подхванах интрото, но трясъкът на чашите в камината ме разсея и се опетлах.

И няколко секунди преди отново да река да се пробвам, онзи с палтото шумно и бурно избухна в сълзи.

Ние с Еди Бързака бяхме сред първите, присъединили се към кръга, който моментално се оформи около плачещия мъж с шкембенцето. Дори не си изключих китарата, ама ако някой е имал проблеми с прескачането на опнатия телефонен кабел, то си е затраял.

Парадоксално, след като се втурнахме и го обкръжихме, никой не пророни и думица. Оставихме го да се наплаче и положихме всички

усилия да споделим мълчаливо с него този плач. Предложихме му само присъствието и грижата си.

След около пет минути риданията му отстъпиха пред гримаси и накъсано дишане и Калахан му подаде нещо си там тройно. Той веднага се отърва от половината и остави останалото нещо там на бара. Когато се огледа и ни забеляза, по лицето му нямаше срам, както бихме очаквали. Имаше най-вече облекчение. Макар и в очертанието на хлътналите му бузи и в присвитите му лешникови очи все още да се усещаше напрежение, възелът в червата му като се беше поразхлабил значително.

— Благодаря — рече тихичко той. — Аз... аз... — и взе, че млъкна. Искаше да говори, ала не можеше да продължи. После явно си спомни няколкото наздрависи, които беше видял тази вечер, защото награби остатъка от питието си, приближи се до тебеширената черта посред стаята, пресуши чашата и обяви:

— За ония, дето си пъхат гагата, дето не им е работа, и вечно оплескват нещата. — После метна чашата в точния геометричен център на камината.

— Като мен — добави той, щом се обърна с лице към нас. — Аз съм гага от огромен мащаб, а не съм сигурен, че имам куража. Нито пък правото.

— Братко — рече му сериозно Калахан, — бъди сигурен, че си попаднал точно където трябва. Всички ние тук сме гаги ветерани, един вид, и много се тревожим за тия двете работи, дето ги спомена.

— Не по този начин — рече Гагата. — Разбирате ли, освен това аз съм и пътешественик във времето. — И зачака реакцията ни.

— Абе — обади се Ноа Гонсалес, — срамота, че тая вечер го няма Том Хауптман. Имате за какво да си поприказвате.

— Тъх? — възкликна объркано непознатият.

— Ами да — съгласи се Калахан. — Том и той е пътешественик във времето.

— Ама... ама... — запъна се човекът. — Единственото устройство е у мен.

— О, Том не е използвал никакви хитри машинки — обясни Ноа.

— Тъх — съгласи се Калахан. — Том е карал по мъчния начин. Карай да върви, приятел, тя тая е дълга и широка. Ти от миналото ли си, или от бъдещето?

— От бъдещето — обясни пътешественикът във времето, озадачен от липсата на каквата е да било реакция при нас. Нас май трудничко можеш ни шашна. — Такова де... от бъдещето, такова, каквото е понастоящем... — Той млъкна и се огледа объркано.

— Схванах — обади се Ноа, фен ветеран на фантастиката. — Ти си от бъдещето, но смяташ да промениш това бъдеще, като промениш миналото, което за нас е настояще, нали така?

Онзи кимна.

— К'во, к'во? — примига Док Уебстър.

— Идвам от 1995 година — обясни човекът с палтото търпеливо и уморено — и смятам да променя историята през 1974 година. Ако успея, светът, в който ще се върна, ще е различен от онзи, който напуснах.

— По-добър или по-лош? — попита Калахан.

— Тъкмо това му е гадното: не знам. Ох, мамка му, по-добре да ви разкажа цялата история. Току-виж помогнало.

Калахан ни сипа и всички се настанихме удобно.

— Името ѝ — заразказва непознатият — беше Боби Джой. И не може да се твърди, че никога не е имало такива като нея. Много хора са били като нея. Например Ейприл Лотън е била почти също толкова добра китаристка. Арета от време на време проявяваше подобна страст. Били Холидей без никакво съмнение е носела у себе си и е успявала да изрази кажи-речи същата болка. Джони Мичъл и Роберта Флек всяка по свой начин притежаваха сравними с нейната техниката и чистота на тона. Дори Превин пишеше също толкова драматични и болезнени текстове, а Мария Мълдор излъчваше същата наивна грация. Но да можехте да ги свиете всички заедно на руло — пак нямаше да получите Боби Джой, защото съществуваше гласът ѝ. Беше просто невъзможно да съществува такъв глас. В края на всяка песен на Боби Джой, независимо дали на запис, на диск, на холо или — най-рядък късмет — на живо, се усещаш как главата ти се клати в откровена невяра, че едно човешко гърло е способно да изрази такава болка, че такава болка е възможно да съществува и че ти можеш да я чуеш и да останеш жив.

В името ѝ се таеше най-чиста ирония — беше ѝ дадено от един работодател в предишната ѝ, много по-древна професия. Име, което

твърде цинично не си направи труда да промени, когато първите ѝ записи започнаха да се продават. Често съм се чудил как ли се чувстват бившите ѝ клиенти, като я чуят да пее. Убеден съм, че всеки от тях, безличен, безименен, помни *нея*.

Без съмнение и те като всички оценяват парадокса в името ѝ. Защото, макар и Господ явно да ѝ бе дал всяко възможно физическо предимство да получава радост, радостта никога не се доближи до нея по-близо от обложките на албумите ѝ и първия ред на шофьорската ѝ книжка. Макар и много устни да изговаряха името ѝ, никой от тях не го превърнаха в реалност.^[2] Защото белегът на душата ѝ беше също тъй дълбок и синкав като този, който чертаеше сбръчкания си, криволичещ път от лявата ѝ скула до дясната страна на брадичката ѝ.

Жената с белега. Така я наричаха и виждаха само физическата рана. Може би са се чудели защо ли не си е направила пластична операция — нищо работа по мое време. Но тя пееше и ние разбирахме и плачехме заедно с нея, защото никой от нейните белези никога нямаше да бъде изтрит. И в това, предполагам ще кажете, бе нейният гений. Тя — това бяха белезите по лицето на цяла епоха. Тя ни напомняше, че ние сме създали този свят, в който можеха да съществуват такива белези, и че ние, всички ние, носим същите белези като нея. Тя...

Това е абсурд. Опитвам се да обясня що е това секс на девственица при положение, че имам подръка прекрасно легло. Приятели, дайте ухо на това и чуйте. Това холо ще ви каже повече, отколкото мога да ви кажа аз. Господ да ви е на помощ.

Непознатият извади от джоба си гладка синя сфера — горе-долу колкото топка за тенис — и я протегна към камината. Сиянието във въздуха над пращящия огън се усили и се превърна във вихър, после в танц и най-накрая в сливане. Тишината в кръчмата бе такава, че нитове да забиваш в нея.

После камината изчезна, а на нейно място се появи млада чернокожа жена с китара, седнала на скала, а навсякъде край нея и зад нея — звездно небе. Лицето ѝ бе засенчено, но щом стаихме дъх, луната се показа иззад един облак и докосна чертите ѝ. Тя накара кожата ѝ да засияе като обсидиан, придаде нежна мекота на лицето ѝ — лице, което Господ бе създал да бъде красиво — и очерта рязка

сянка върху невероятно правия прорез, който започваше на сантиметър под лявото ѝ око и се връзваше встрани и надолу, за да разтвори още по-широко устните, вече широки като назъбена черна линия, подчертала думата „болка“. Беше черна, освен това — жена, освен това — белязана, и докато мисълта се оформяше в ума ни, осъзнахме, че това е излишно наслагване. Белегът ѝ бе видим — това беше всичко.

Бяхме онемели от потрес. И в тази неподвижност тя вдигна леко китарата си и засвири — бърз, дразнец, тревожен бийт като отчаян Ричи Хейвънс, нерешителен и може би неразрешим акорд, почти само оголена струна. Ми минор на сикста, с до мажор бас, призрачен акорд, който настояваше да се превърне в нещо друго, мажорно или минорно, щастливо или тъжно, но в *нещо*. От това „до“ започна простичък, почти грегориански риф, ала вечно се връщаше неудовлетворен, опитваше се да се отърси от онзи акорд, но не успяваше.

И на фона на този прастар тревожен звук Боби Джой заговори, с безличния тон на разказвача, който стои зад цялото изкуство:

Силен сняг валеше над шосе 40, а денят угасваше. Тази самотна магистрала цял ден не бе видяла друго движение. Покоят бе толкова пълен, че недораслите борове и ширналите се хълмове край пътя може би чувстваха, че толкова отдавна даденото им обещание се е сбъднало, че човекът най-накрая си е отишъл и ги е оставил навеки в покой. В този ден нито една змия не бе изпъзляла от убежището си, гущери не пълзяха, вълците не пристъпваха тихомълком в търсене на зимна храна. Всичкият дивеч чакаше, озадачен, обзет от чувството за очакване... на какво?

Постепенно, постепенно всяко живо нещо долавяше странен, насечен тътен, който идваше далеч от изток. Тътенът стана доловим за слуха твърде бавно, че да ги стресне. Той нарастваше, приближаваше се, мускулчета и тънички сухожилия се напрегнаха и после се отпуснаха — звукът бе познат, безобиден.

Бледозелен додж, модел 1960-а, с не повече от три работещи цилиндъра, изпъзля, друсайки се, пред погледите

им сред снежните савани. Като примигаше непохватно с чистачки, огромната машина опипом намираше пътя си по шосето, пеейки прегракнало и на пресекулки магистралната си песен.

С последен рев на смъртна агония тя замлъкна: чистачките престанаха да махат, буталата престанаха да тласкат, фаровете примигнаха, после угаснаха и огромната кола грациозно излезе извън шосето и спря, положила нос върху отрупан със сняг мескит.^[3]

Покоят се завърна над шосе 40... но въпреки това и от двете му страни животните чакаха...

Щом спря да говори, вървящата баслиния, с която тя подчертаваше жалния акорд, се завърна към онова дисхармонично „до“. После, със спираща дъха лекота, линията се плъзна два тона надолу към „си“, превърна се в доминанта на просто ми минор и щом басът, органът и барабаните се обадиха отникъде, тя запя:

*Леко се стеле снегът по стъклото.
Край пътя седя.
Тръгнах на път — моторът ме заряза.
Край пътя седя.
След малко ще се вдигна и ще тръгна пеш —
може би наблизо има град,
но идва ми наум, че всъщност няма никаква
причина
да не бъда тук, а да съм там.
Но ще тръгна...*

(внезапна смяна на тона)

*... веднага щом намеря причина за това.
Точно сега ми е хубаво просто да гледам снега
как покрива стъклата...*

Завърши с жален ла минор, прекатури се отново по гръб в онзи призрачен, хапещ като комар ми минор, а после останалите инструменти замлъкнаха и оставиха китарата ѝ сама. Тя отново заговори:

Снегът вече напълно бе покрил и предното, и всички стъкла, и бе оформил бяла завеса, която скриваше вътрешността на колата и ставащото вътре — ако вътре изобщо ставаше нещо. Никакъв звук не излизаше от колата, никаква вибрация не разтревожи снега по вратите. Животните се озадачиха, но и зарадваха: може би някой човек най-после бе разбрал.

„До“ пак слезе до „си“, но този път то принадлежеше на чист, прост сол акорд, подпрян от стоманена китара и примката на блуграса, сравнително радостен звук, който продължи само първите четири реда, докато онзи глас — онзи глас! — отново подхвана песента и започна да дълбае думите в нас.

*Спокойно, ще тръгвам вече,
ще тръгвам всеки момент,
оставям колата —
пеша не е далече.
Всеки момент вече ще тръгна*

(забавяне, електрическа китара, която поведе към болезнено повтаряща се прогресия до-ми-ла минор, вървяща към никъде...)

*веднага щом намеря си място, където искам да отида,
веднага щом намеря си нещо, което искам да направя,
веднага щом намеря си някой, когото искам*

*да познавам или пък се сетя за нещичко интересно,
за нещо ново...*

(внезапен оптимистичен скок в тоналност „фа“...)

Така де, лесно ще стигна до близкия град.

(... която налудничаво свърна към „ми“...)

Но като стигна там, какво ли ще правя?

(неизбежно отново към „до“...)

*Затова ми и беше таз одисея — за да откроя:
две хиляди мили — и пак ми е все едно...*

(акапелно:)

Струва ли си да продължиш да търсиш?

Искаше ни се да плачем, да крещим, да се втурнем и да ѝ посочим сто причини, поради които си струва да живееш, да намерим някакъв начин да изцелим болката в този глас — и никой не издаде ни звук. Отново сама със своята китара, Боби Джой започна да тъче онзи дисхармоничен гоблен от режещи ноти, който вече за нас започваше да става толкова познат, колкото и вкусът, който винаги има лошият сън в студена утрин. И щом тя отново заговори, и мускулче не трепна на абаносовото ѝ лице, сякаш нейният белег бе единственото изражение, от което тя някога би имала нужда или което ѝ е позволено.

Снегът започна да пада на талази.

След минута — или час — колата до половината бе погребана в тежка бяла зимна завивка от мокър сняг. Животните вече започваха да забравят колата. Толкова дълго вътре в нея нищо не бе помръднало, че вече започваха да я смятат за част от обкръжаващата ги среда — по-малко интересна им беше от опърпаното издание на „Денвър Рекърд“ от 1892 г., затиснато с камък, което поне сегиз-тогиз плющеше на вятъра.

Защото паметта на животните е къса, а годините са дълги, и животните са открили, че много малко неща си струват да им се чудиш дълго време.

А снегът валеше ли, валеше...

Този път тя задържа „до“-то, изгради около него ла акорд и към нея се присъединиха само клавесин и басът. В тази част нямаше двусмисленост: проста жална мелодия без никакви промени, просто тихото спокойствие на примирението, на поражение, което никой не е забелязал.

*Вътре в колата е някак си уютно
макар и да става студено май.
Не съм се помръднала,
нито пък дума съм казала от часове
и като че става страшно студено.
Тук вътре в колата си имам едно шишенце —
капка ирландско уиски за душата,
ала да го извадя не ми се вижда никак, никак лесно,
пък и без туй студът не е чак такъв.
То може да ме сгрее,
но струва ли си труда...*

Раменете ѝ сякаш се прегърбиха и тътнещият фон на китарата доби ужасяваща окончателност.

Край шосе 40 вече нямаше додж. Просто пряспа като много други, мирна и ужасно студена. Леко сияние започна да разкрива тайните на снежни скулптури, могили и долини, целите бели. Но във вихрецата се мъгла може би щяхте да кажете, че е зора.

Колата бе напълно скрита от поглед — както животните, в пещери, дупки и бърлоги. Но те вече не си спомняха колата... и поне в техните убежища имаше някакви признаци на живот.

С разтърсваща неочакваност тя удари ми мажор и премина заедно с духовите, баса, барабаните в трескав хорус алилуя, който те караше да дръзнеш отново да се надяваш. Със сигурност този пулсиращ бийт беше сърце, което започваше да бие, със сигурност тази енергия имаше цел!

Изправихме гърбове и кръстосахме пръсти.

Сетих се!

*Има нещо, което май ми се прави,
в него като че има някакъв смисъл.*

*Имам малко трева в стъкленичка
тука в пазвата ми.*

Май ще е хубаво да си свия джойнт.

(дъното изпадна от гласа и аранжимента, уплашено от тържествеността и от трепкащото ехо...)

*Сложна работа — току-виж наруши ми покоя,
ама трябва да ме стопли също като алкохол.*

*Значи, струва си труда и ще ми помогне
да си намеря*

*причина да се махна оттук,
мисля.*

(акапелно:)

Къде ли съм ги бутнала тия хартийки?

Отново звънна онова „до“ — разтърсващо завръщане към неизбежността, а тътнещата китара измъкна чергата изпод краката ни. Безпомощни, без да знаем дали думите ни потискат повече, или музиката, чакахме в страховита тишина какво ще дойде сега. И за последен път безизразният глас заговори:

Две седмици по-късно, когато екип на пътна помощ изкопа колата, откриха вътре замръзналия труп на млада жена, невероятно спокойна и ведра. Между сините, стиснати устни стърчал тънък като молив стълб от пепел от свита на ръка цигара, горяла необезпокоявано, докато не бе прогорила устните и угаснала. Шефът на екипа накара хората си да млъкнат, обади се по радиостанцията в щатската полиция със забележително спокойствие...

А после се прибра и се люби дивашки с жена си.

И онази проклета, нервираща китара се разпадна на парчета в ми минор на сикста, по-решителен отвсякога.

Тишината продължи цяла минута, преди някой да се сети да потърси в чашата си някакъв отговор, който може би се спотайваше там. И когато потърсихме, не намерихме там никакви отговори, и затова се опитахме да се погледнем един друг. А когато и това не успяхме да направим, се обърнахме като един и вперихме погледи в непознатия, донесъл ни това видение. Той отново бе отпуснал ръка, а камината отново си беше на мястото и наивно се опитваше да стопли една стая, изстинала до смърт...

— Това, господа — рече той простичко, — е Боби Джой.

Никой не каза и думица. Видях как Док Уебстър отчаяно се мъчи да измъдри някой хитър лаф и да развали магията, но просто не ставаше. Непознатият беше прав — сега, когато всичко бе свършило,

едва можем да повярваме, че се е случило, едва вярвахме, че сме още живи.

— Сега, когато вече я познавате — продължи непознатият, — вие сте готови да чуете и нейната история; какво я е направило такава, каквато е, и какво се надявам да направя във връзка с това.

— Боби Джой — продължи мъжът — била родена като Айзадора Брикхил на задната седалка на една циганска каруца нейде в Харлем, през 1952 година. По намръщените ви лица, господа, виждам, че не се налага да ви обяснявам какво означава *това*. Тя дори не е имала класическия избор на Били Холидей — по онова време никой вече не наемал прислужници.

С образованието и подготовката, които имала, тя е била готова единствено за най-първичния съществуващ занаят: през 1966 г. малката Айзадора била вече опитна и — ако можем да вярваме на мълвата — завършена курва.

Дори и в тази най-клиширана от всички професии тя била аномалия. Не пиела, наркотици и не помирисвала, освен дето от време на време припалвала по някоя марихуана по купони и никога нямала онова отчаяно излъчване на поражение и цинично примирение, толкова характерно за колежките ѝ. Имала много пламенен и борбен дух, който предизвиквал уважение у всички, които я познавали. И всъщност освен физически, никой никога не я докосвал. Собственичките на публичните домове я обичали заради нейната честност при деленето на парите, на която абсолютно можело да се разчита. Момичетата я обичали заради неунищожимия ѝ кураж и желание да помогне, а клиентите я обичали заради напълно отчуждения професионализъм, с който си вършела работата.

И после дошъл тарашът.

Някаква политическа мешавица, както се твърди — неполучен рушвет, неумишлено обиден чиновник, особено добре написано експозе, изискващо действия за парлама. Но каквато и да е била причината, домът на Хана бил връхлетян през април 1974 г. в традиционния маниер, с фургоните му там и изобщо. Боби, както вече я знаели, била натоварена във фургоните наред с другите момичета, още преди да ѝ се удаде възможност да се увие в нещо. Тя привлякла

вниманието на един полицай от патрула на име Дъфи, който бил стигнал до извода, че при подобни ситуации на един служител на реда по ранг му се полагат привилегии. Той се опитал да си вземе онова, което по право считал за свое, и бил отрязан: Боби си позволявала да бъде за продан, но проклета да е, ако се дадяла безплатно. Дъфи настоял и получил коляно в чатала — и тогава зарязал всякакво благоразумие и ударил Боби по лицето с дулото на пистолета си. Сержантът на Дъфи, който му бил почти шурей, толкова се засрамил, че бил принуден да не обръща внимание на раната и да заключи Боби заедно с останалите момичета с надеждата, че тая работа може да мине за резултат от бой с бръсначи в килиите. Когато най-после тя получила медицинска помощ, било твърде късно вече. Белегът ѝ бил дълбок, страшно дълбок и тя вече никога нямало да бъде годна за единствената професия, която познавала.

Почти година по-късно някакъв продуцент получил по пощата незнайно от кого изпратена касета. Такива касети *никога* не ги прослушват, но тази имала опис и първото заглавие привлякло окото на продуцента: „Самоубийствена песен“. Груба, записана у дома версия на песента, която току-що чухте, само че на аудиокасета. Продуцентът я прослушал веднъж и после си прекарал седемнайсет трескави часа в издирване на Боби Джой.

Не я направил звезда — просто записал песните ѝ и ги пуснал на пазара. *Тя станала звезда* — звезда, каквато не било имало никога преди. Поне седем от парчетата ѝ, на запис и на *холо*, били забранени за публично излъчване, защото честотата на самоубийствата по онези места, в които прозвучавали те, изведнъж скачала. Седемдесетте и осемдесетте години не бяха особено добри години за живеене, а и Боби Джой говореше от името на твърде много от нас. Тя бе феномен, безкрайно анализиран и никога не получил определение. И ако на някого от нас песните ѝ вдъхваха някакъв извратен кураж, може би това бе повече наше, отколкото нейно отражение. А може би не.

Във всеки случай продуцентът със забележителна лекота станал неописуемо богат. Ала това не му стигало. Горкият дявол, осъден да бъде човекът, дал на света Боби Джой — как би могло сърцето му да се утеши с пари? Той дал по-голямата част от тези пари на лудия си брат, който си мислел, че може да построи машина на времето просто за да се отърве от тях. Спиртосал се тотално, за да не откачи и никога не си

пускал нейни записи. Също като всички нейни фенове, сърцето го боляло за нея и искал да ѝ дари покой, а знаел, че никой никога няма да ѝ го дари. Но имало и още нещо. Той я обичал със свирепост и абсолютно безнадеждно отчаяние и поради това гледал да избягва компанията ѝ. Мечтаел си (напразни мечти) как ще утеша болката ѝ, отслабнал ужасно, и когато един пролетен ден лудият му брат му казал, че успял да направи машината на времето, разбрал какво трябва да направи.

Брат му, макар и луд, не бил чак толкова луд колкото сега и се опитал да го разубеди. Обяснил му за възможните прекъсвания на времевия поток, които могат да се получат, ако миналото се промени, за други сложни неща и направо забранил на продуцента да използва машината на времето.

Точно в момента, години напред в бъдещето, той се държи за разбитата челюст и се чуди дали се готвя да унищожи тъканта на времето. Както и аз се чудя.

Скитам се из вашето време вече два — три дни. Дадох си малко време да планирам нещата, но го използвах, за да се успокоя. И сега не знам какво да правя. Може би брат ми е бил прав — той разбира от всичко това много повече от мен. *Но аз не мога да я оставя да я боли, нали не мога?*

О, да... и още нещо: тарашът е тази вечер. След около четири часа.

Какво ли можехме да кажем? Налагаше се да му повярваме — технологията, вложена в онази холографска сфера, без съмнение надхвърляше и най-напредналите сегашни технологии. Още по-важно — ако този глас наистина съществуваше по наше време, отдавна да сме чули за него. Не беше възможно да не повярваш на този глас.

Калахан го обобщи за всички нас:

— И какво смяташ да правиш, братче?

Гагата не отговори и изведнъж кой знае как — може би по линията на устните му, може би малко по погледа, който метна на Томи Янсен — разбрах.

— Според мен разбирам, Майк — обадох се тихо. — Видях го да си говори с Томи, докато бях на сцената, и видях как Томи го

шкартира. Някъде навън се е натъкнал на някого, който му е казал къде може да намери едно хлапе, дето преди е било наркоманче и без съмнение няма как да не знае откъде може да му намери пистолет. Той ще убие полицаия Дъфи. Нали така, приятелю?

Гагата кимна.

— Значи си решил? — попита Калахан. — Едно убийство ще оправи всичко, така ли?

— Ще попреча този белег да се появи — отвърна мъжът. — А и що за убийство е да утрепеш подобен боклук? По дяволите патлакът, мога лесно да се приближа толкова, че да го намушкам с нож — никой няма да очаква нищо такова и не ми пука какво ще ме правят после. — Той изпъна рамене и погледна Калахан право в очите. — Смяташ да ме спреш ли?

— Виж сега, синко — провлачи Калахан. — Не съм сигурен дали имам правото да се меся в подобни неща. Освен това според мен не е случайно, че от всички нас най-близо до вратата си ти. Но като че ми се налага да изтъкна...

Той млъкна и се втренчи във вратата. Както и всички ние. Там, където само преди миг нямаше никой, бе застанал мъж. Изглеждаше като по-стара и по-уморена версия на Гагата, с горе-долу същото телосложение, но без палто, така че се виждаше шкембенцето му, което всъщност представлява огромен пояс, увит около кръста му. Очевидно това беше машина на времето; също толкова очевидно той беше нейният изобретател, пристигнал да попречи на брат си да бърника в историята.

Но вниманието ни бе фокусирано не върху машинариите около кръста му, а върху много по-малката машинарийка в дясната му ръка. Стъклен, на вид доста крехък, това можеше да бъде само револверът на деветдесетте, а начинът, по който го държеше, ни подсказваше, че трябва да го уважаваме. Сетих се за лазерите, дръпнах се назад и се подпрях на усилвателя.

— Не мога да ти позволя да го направиш, Джон — рече новодошлият, без да обръща никакво внимание на никого от нас.

— Не можеш да ме спреш — рече Гагата.

— Мога да те убия — поправи го брат му.

— Виж сега, Хенри — отчаяно заговори Гагата. — Не се впускам сляпо в това, знам какво правя.

— Така ли?! — разсмя се брат му. — Ти, глупако проклет, ни най-малка представа си нямаш какво можеш да предизвикаш, като убиеш онзи тъп полицай. Да предположим, че някой престъпник, който той би арестувал, вместо това вземе, че избие куп невинни хора? Да предположим, че просто отстраняването му от историята е достатъчно да прекъсне времевия поток така, че вече да не може да се поправи? Ти може би ще убиеш всички мъже, жени и деца в своето време, Джон!

— Да не би да мислиш, че не го знам? — извика мъжът с палтото. — И да не мислиш, че само това е страшното? Да предположим, че успея напълно, и резултатът е просто един свят без Боби Джой. Тя ни накара да самоосъзнаем колективната си вина и това имаше огромно влияние върху доброто. *Не знам дали имам право да лишavam света от нейната музика.*

Ами ако съществува Закон за запазване на болката? Ами ако болката не може да бъде унищожена вътре в един пространствено-временен континуум? Тогава всичко, което ще съм направил, е да пренасоча болката ѝ: подозирам, че тя ще се прехвърли върху мен — а моето пеене хич го няма! Хенри, признавам, нямам ни най-малка представа какви могат да бъдат последиците от моите действия. Но знам със сигурност какво трябва да направя.

— А аз не мога да ти го позволя — възпротиви се брат му.

Вдигна странния стъклен пистолет и се прицели в сърцето на Гагата. Видях как едрите ръце на Калахан потъват под бара за рязания пищов, видях и как Разреденото, Док и Томи Янсен полекичка започват да стягат кръга около мъжа и разбрах, че никой от тях няма да стигне навреме — и без да мисля, се врътнах на пета, надух усилвателя зверски до дупка, дръпнах ми-струната колкото можах и ударих една яка жица. Пронизителна писклива нота проряза въздуха, а аз тикнах китарата право пред тонколоната, че да се получи максимална микрофония.

Нажежен до червено нож промуши всички уши в стаята и картината замръзна като при забавен каданс. Китарата виеше ли, виеше и от квичене на простреляно прасе стигна до нещо, което по-скоро се усещаше, отколкото чуваше. Чашите на бара започнаха да се пръскат, а после и бутилките по дългите полици зад него...

И не щеш ли, същото направи и малкият смъртоносен стъклен патлак.

Бързо накарах китарата да млъкне, а ушите ни звънтяха още една минута. Кръв течеше от една — две рани по лицето на Калахан, а ръката на онзи с патлака беше станала на пихтия. Док Уебстър веднага се хвана на работа и взе да вади бинтове и спирт от вечната си черна чанта. После сложи ранения да седне.

Гагата седна до него.

— Как го направи, Хенри? Мислех си, че е единственият...

— Мислиш си ти! — тросна се Хенри. — Ти се върна с него, проклет хахо такъв, и веднага щом ми цъфна, по погледа ти разбрах, че си успял. Хич не чаках да видя какво си променил в познатия ми свят — треснах те с един стол и взех колана, решен да направя един последен отчаян опит да спася своето време. Докато припадаше, ти се хилеше и сега вече знам защо. Все си вреш *гагата*, където не трябва!

Гагата се изправи с лице към Калахан.

— Под тезгяха ти има пищов — рече той. — Искам го.

Калахан тръгна да отстоява територията си.

— Никакъв шанс!

— Тогава ще го наръгам с нож, или ще му смажа черепа с камък, или ще му пусна запалена клечка в резервоара — каза той и се отправи към вратата. Никой не му попречи.

— Задръж минутка — извиках подире му и той се спря.

— Виж какво — подхвана той, — благодарен съм ти за това, което направи, но...

— Чуй ме — прекъснах го, — може би не можем да ти дадем пистолет... но, иска ли питане, можем да пуснем шапката и да ти съберем пари.

Челюстта му увисна, а аз свалих със замах единайсетгалоновата шапка и я подадох на Ноа Гонсалес. Ноа пусна вътре пет долара без колебание и подаде шапката на Хлъзгавия Джо. Всички почнаха да се бъркат по джобовете, да си изпразват портфейлите и да пускат мангизите в шапката, щом стигне до тях. Тя се пълнеше бързо и като стигна до Еди Бързака, според мен вътре имаше към сто долара, че и отгоре.

Еди я пое от Калахан и погледна Гагата:

— Мангизи нямам, ама вънка имам паркиран един шевролет от шейсе и пета, дето сто и десет шъ ти ги земе за нула време. — Той

извади връзка ключове и ги пусна в шапката. — Хич не си губи времето да я паркираш тая трошка, в Харлем място за паркиране по т'ва време на нощта нема да намериш. Паркирай я двойно — сабахлем шъ си я прибера от ченгетата.

По лицето на Гагата се стичаха сълзи. Не беше в състояние да говори.

— Добре — рече бодро Калахан. — Имаш три-четири часа. Доста време си е това. Замъкваш се при Хана по най-бързия начин, размахваш тая пачка и й казваш, че искаш да си заведеш едно момиче вкъщи за през нощта. Тя, като я види тая зелка, ще се навие. Това ще изкара Боби от тараша, а какво ще става по-нататък, ти си знаеш. Късмет!

Той пое шапката от Еди и я подаде на Гагата, който я пое с разтреперана ръка.

— Б-б-благодаря — рече Гагата. — Надя... надявам се, че правя каквото трябва.

— Правиш каквото е нужно — рече Калахан, — а да убиваш някого не е нужно. А сега се измитай отгук!

И Гагата се измете.

После изпратихме брат му вкъщи и двамата с Еди си прибрахме такъмите. Някак си неуместно ни се струваше да свирим, след като бяхме чули Боби Джой, пък и без това никой в кръчмата вече нямаше къорав цент. На затваряне всичките бяхме готови да си ходим.

На другата вечер към седем всички вече бяхме там и макар и да се падаше Лафторник, никой като че не беше в настроение за шегички. Неколцина от нас се бяха опитали да понаучат нещичко за полицейската атака предната нощ, но не казваха нищо и бяхме толкова изпълнени с напрежение, колкото и камината — със стъкла.

Някъде към осем внезапната поява на пояс за пътуване във времето и мека зелена сфера с някакво опасващо я листче на бара накара откъслечните разговори да замлъкнат. Листчето се оказа бележка, на която пишеше:

Не ща да ви оставям да се чудите. Моля ви, унищожете този пояс. Другия път може и да не извадим такъв късмет. Хиляди благодарности и от двама ни.

Калахан метна пояса в камината и той се приземи с дрънчене. После грабна сферата и я задържа в огромната си длан. За втори път от два дни насам камината изчезна от поглед, но този път я замени планински поток. Отзад се виждаха кичести, стройни борове, а залезът, толкова прекрасен, че да те заболи, играеше на гоненица със злокобни сиви буреносни облаци.

Боби Джой седеше край потока с китара в скута. Чистото й, без никакви белези лице бе по-прекрасно от всички залези, съществували някога. Тя ни погледна всички с ведър поглед и докосна струните.

Започна бавно — просто тонално изложение, изтъкано около два акорда, които се издигаха и спадаха като циклични надежди в лудия подпис на времето. Постепенно паузите между звънтящите акорди се изпълниха с ритмична насоченост, набраха скорост и се превърнаха почти в калипсобийт — само дето в калипсото такива акорди никога не се използваша. И Боби Джой запя:

*Разхождам се... понесла в мен съмнения.
Мъча се нещо да бъда... а в него не вярвам.
Думите, които шептя... ми се струват лъжа.
Странно
какво ли става с мен?*

Гласът й говореше за объркване и страх, за съмнения и самота. И сърцата ни се сбиха с него.

*Боя се, че може би... онова съм, което май че съм,
а днешният ден за мен... е просто поредният сън.
Бързо изчезва... от спомена ми, губи се навън.
Странно —
какво ли става с мен?*

Навсякъде из стаята виждах как мъжете реагират на този прост въпрос, виждах как лицата им се изкривяват при мисълта за провал, а Боби Джой премина към бриджа. Залюляна в струни и иронично мек орган, тя продължи:

*Небето си сменя цвета,
земята е толкоз далече...
Скитах се дълго наум
и пътя загубих вече.
Къде са местата... където отивах?
Кои са онези... които познавах?
А утре... дали ще е по-добре?
Странно —
какво ли става с мен?*

И тогава, врязвайки се в нашето отчаяние, също както слънцето прорязва холографските облаци, изневиделица се появи цял оркестър, топъл килим от звук, който набъбна за мигове почти до вагнерова кулминация. Лицето на Боби преля в смайваща усмивка на чиста радости тя запя с пълно гърло:

*И после срещам аз човек,
и идва той при мен,
разказва ми какво ще бъде по-нататък,
утеха е за мен...*

И последният куплет избухна в Кръчмата на Калахан като хорус алилуя от духови инструменти и цигулки, пропъди всичкия страх, несигурност, болка, превърна ги в нищо повече от изплатени дългове — цената, за да стигнеш до щастието.

Пада дъжд... като блаженство.

*Дърветата плачат... с благодарни сълзи.
Гледам различно... на всичко изведнъж.
Странно —
прекрасни неща стават с мен.
Странно —
прекрасното става с мен.*

И песента затихна във вихър от тромпети. Боби Джой се усмихна с дълбока, доволна усмивка и изчезна, като отнесе със себе си и своя планински поток.

Ръцете на Калахан се отпуснаха бързо и сферата избухна в центъра на камината. И в този миг осъзнахме, всички ние там, в кръчмата, че догадката на Гагата отчасти е била вярна. Също като законите за запазване на материята и енергията съществуваха и закони за запазване на болката и радостта. И никоя от тях не може да бъде нито създадена, нито унищожена.

Ала едното може да се превръща в другото.

---

[1] Пряк цитат от „Джабъруоки“ на Луис Карол: „Поспря се под дърво Тумтум и се замисли там...“ — Б.пр. ↑

[2] Джой („joy“) означава радост. — Б.пр. ↑

[3] Вид храст. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.